

Ένας χρόνος στο Άγιον Όρος

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η πρώτη μου επίσκεψη στο Άγιον Όρος, ως δικαιούχου της κοινής υποτροφίας Doug Patterson/RCA/Αγιορειτικής Εστίας, πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 2013. Ως το τέλος του χρόνου πραγματοποίησα τρία ταξίδια, στη διάρκεια των οποίων επισκέφθηκα και τις είκοσι μονές του Αγίου Όρους.

«Η υποτροφία μου παρέσχε μια μοναδική ευκαιρία να γνωρίσω αυτόν τον συναρπαστικό τόπο, καθώς και τους πατέρες που ζουν εκεί, μακριά από τα βλέμματα του κόσμου. Η αρχιτεκτονική και το τοπίο κόβουν την ανάσα. Από τη στιγμή που πατά κανείς το πόδι του στη Δάφνη αισθάνεται γύρω του τη δύναμη της παράδοσης και της προσευχής και τη μοναδική πνευματικότητα αυτού του ιερού τόπου»,

Ημερολόγιο αριθ. 1, Απρίλιος 2013.

Η συμμετοχή μου στη μοναστική ζωή μου επέτρεψε να παρακολουθήσω εκ του σύνεγγυς το αυστηρό ημερήσιο πρόγραμμα των πατέρων, το οποίο βασίζεται σε μια παράδοση προσευχής και διαλογισμού. Κάθε πατέρας, δόκιμος μοναχός, προσκυνητής και περιστασιακός εργαζόμενος αποτελεί μέρος αυτού του πολύ ιδιαίτερου τρόπου ζωής στο Άγιον Όρος. Μεταξύ τους υπάρχουν μάγειρες, ξυλουργοί, λόγιοι, κηπουροί, κτίστες και καλλιτέχνες. Όλοι συμμετέχουν ενεργά στον πνευματικό πλούτο και συνδιαμορφώνουν τη μοναδικότητα που χαρακτηρίζει τη ζωή της μοναστικής κοινότητας κάθε μονής. Χρησιμοποίησα ζωηρά υδροχρώματα για να αποδώσω αυτή την ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του μοναστικού βίου, της αδιάλειπτης προσευχής και του πνεύματος της φιλίας και του κοινού βίου.

Η πολύπλευρη αυτή συλλογή υπήρξε το αποτέλεσμα προσωπικών εμπειριών. Είτε χρησιμοποιώ τις παραδοσιακές τεχνικές της ακουαρέλας ή του σχεδίου με σινική μελάνη είτε ψηφιακά μέσα υψηλής τεχνολογίας, όπως το iPad, το έργο μου βασίζεται στα επιτόπια βιώματα και προσπαθεί να αποδώσει τις βιωματικές διαστάσεις του τόπου και του χρόνου. Παρόλο που η συλλογή αυτή σέβεται έναν τρόπο ζωής που ελάχιστα έχει αλλάξει την τελευταία χιλιετία, επιχείρησα να αναδείξω χαρακτηριστικά στιγμιότυπα που χαρακτηρίζουν τη ζωή στο Άγιον Όρος

σήμερα.

Δεν αγνόησα το εν εξελίξει πρόγραμμα αποκατάστασης των μονών, το οποίο μεταβάλλει την εικόνα του Αγίου Όρους. Η Μονή Δοχειαρίου έχει αλλάξει δραματικά τα τελευταία είκοσι χρόνια χάρη στις άοκνες προσπάθειες του χαρισματικού ηγουμένου της. Πρόκειται για ένα πολύ όμορφο κτιριακό συγκρότημα, το οποίο αποκατέστησαν στην αυθεντική του μορφή καλλιτέχνες, ειδικευμένοι τεχνίτες και λιθοδόμοι. Άλλες μονές, όπως η Μονή Εσφιγμένου και η Μονή Κωνσταμονίτου, φαίνεται ότι συντηρούν τα κτιριακά τους συγκροτήματα εκ των ενόντων μη επιθυμώντας να συμμετέχουν σε ευρείας κλίμακας προγράμματα αποκατάστασης. Η Μονή Διονυσίου είναι ένα μεγάλο παραδοσιακό μοναστήρι, πλην όμως περιβάλλεται από σιλό κατασκευασμένα με οπλισμένο σκυρόδεμα και σύγχρονους δρόμους. Η Μονή Παντελεήμονος επισκευάζει ξενώνα ικανό να παρέχει φιλοξενία σε τουλάχιστον 500 προσκυνητές. Πολλά κτίρια σε ολόκληρο το Άγιον Όρος περιβάλλονται από σκαλωσιές, ενώ πολλοί ναΐσκοι και παρεκκλήσια παραμένουν ερειπωμένα και έρημα. Οικοδομικά υλικά βρίσκονται σκορπισμένα στους άυλειους χώρους και πέριξ των αυλόγυρων των μοναστηριών.

Το Άγιον Όρος διέρχεται μια περίοδο σημαντικών αλλαγών, η δε αποκατάσταση των κτιρίων συνοδεύεται από τη γνωριμία με τη σύγχρονη τεχνολογία. Πολλοί πατέρες διαθέτουν κινητά τηλέφωνα και πρόσβαση στο Διαδίκτυο, τα αυτοκίνητα έχουν εν πολλοίς αντικαταστήσει τα υποζύγια, οι δρόμοι αντικαθιστούν τα μονοπάτια που συνέδεαν μεταξύ τους τα μοναστήρια. Στο διοικητικό κέντρο του Αγίου Όρους, τις Καρυές, ο κατάμεστος από προσκυνητές και μοναχούς σταθμός των λεωφορείων, που εκτελούν εσωτερικά δρομολόγια στο Άγιον Όρος, διαθέτει πλέον κυλικείο το οποίο προσφέρει διπλό εσπρέσο τον χειμώνα και παγωμένο καφέ το καλοκαίρι! Οι συνθήκες ζωής πολλών πατέρων έχουν αναμφίβολα βελτιωθεί τα τελευταία είκοσι χρόνια. Ωστόσο, οι ανεκτίμητης αξίας βιβλιοθήκες, τα μοναδικά έργα τέχνης και τα ιερά κειμήλια της Ορθοδοξίας αποτελούν μια διαρκή υπενθύμιση του γεγονότος ότι, παρά τις πολλές εξωτερικές αλλαγές, η απαρασάλευτη εσωτερική πνευματικότητα της ζωής στον Άγιον Όρος παραμένει άθικτη.